

Lausunnon antaminen: Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Salon kaupungin lausunto

1. Yleinen palaute esitysluonnoksesta

Salon kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausumiseen. On tärkeää, että myös pienempiä kuntakokeiluja kuullaan, kun ollaan suunnittelemassa kuntakokeilua koskevia muutoksia. Kuntakokeilujen aloitusta on myöhennetty toistuvasti, mikä on aiheuttanut valmistelussa haasteita. Samaan aikaan työttömyys ja erityisesti pitkäaikaistyöttömyys ovat lisääntyneet ja etenkin vaikeimmin työllistyvien kohderyhmien tilanne on heikentynyt. Vaikka kokeilut eivät ole vielä edes alkaneet, on suuren aloitusponnistuksen jälkeen jo heti tiedossa muutoksia, jotka on huomioitava jo kokeilua suunniteltaessa ja aloitettaessa.

Työttömyysturvaan liittyvät muutokset vaikuttavat kuntakokeilun työtehtävien organisoimiseen ja vastuisiin. Palkkatukeen ollaan suunnittelemassa sen käytön lisäämiseen tähtääviä muutoksia (syksy 2020). Merkittävänä isona muutoksena on tulossa siirtyminen pohjoismaiseen työnhaun malliin 2021, joka koskettaa yhtä lailla myös kokeilujen toimintaa. Kokeiluista odotetaan merkittävää tietoa päätöksenteon tueksi, kun suunnitellaan työvoimapalvelujen tulevaa järjestämismallia. On toivottavaa huomioida, että kuntakokeilujen toteutusaika on suhteellisen lyhyt ja sinä aikana jo tapahtuu merkittäviä muutoksia, jotka osaltaan haastavat kokeilujen toteutusta.

2. Kommentit työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muutosehdotuksista

Työttömyysturvatehtävien laajempi siirto

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään työttömyysturvatehtävien laajempaa siirtoa kuntakokeiluille syksystä 2021 alkaen. Kokeiluissa halutaan painottaa asiakkaan henkilökohtaista palvelua ja palvelutarpeen kartoittamista koko palvelun ajan. Käytännössä tämä tarkoittaa riittävän työntekijäresurssin turvaamista kokeilussa, jotta työntekijällä on mahdollisuus palvella asiakkaita mahdollisimman hyvin.

Kuntakokeilusta käsin on vaikea ottaa kantaa siihen, kuinka paljon työttömyysturvatehtävien laajentaminen tarkoittaa käytännössä resursseissa, mutta tiedossa on, että jonkin verran työaika menee enemmän, kun työttömyysturvatehtävät laajenevat. Tähän liittyviä resurssilaskelmia ei ole missä vaiheessa nähty.

Työttömyysturvatehtävät kuuluvat olennaisesti kuntakokeilun työnhakijapalveluissa tehtävään asiakastyöhön. Kyseessä on asiakkaan toimeentulon lähde. Jokaisessa asiakasohjaustilanteessa tarkistetaan asiakkaan työttömyysturvan tilanne ja se tulee huomioida, kun mietitään muun muassa palveluja tai tilanteita, joilla mahdollisesti voi olla vaikutuksia työttömyysturvaan. Kuntakokeilun työntekijän tulee osata työttömyysturvalainsäädännön olennaisimmat kohdat, jotta hän voi antaa asiakkaalle oikean tiedon, kun tämä tekee erilaisia valintoja sekä varmistaa näin asiakkaan oikeusturvan toteutumisen. Kuntakokeilun työntekijän tehtävänä on myös laatia selvityspyyntö tietyissä tilanteissa.

Luontevinta olisi, jos asiakasta palvellut virkailija antaisi työvoimapolitiittisen lausunnon. Kokeilun alkaessa osa työttömyysturvalausuntojen tekemisestä jää vielä TE-toimiston tehtäväksi, jolloin tullaan tekemään osin päällekkäistä työtä. Kokeilutoimiston antaessa tiedot TE-palveluista käsin tehtävää työttömyysturvalausuntoa varten riskinä on, että asiakkaan työttömyysturvalausunnon antamisessa tulee jonkin verran viivettä. Tässä tulee myös viranomaisten välillä päällekkäistä työtä, joka ei ole järkevää julkisten resurssien tehokasta käyttöä. Nykyinen tilanne voi myös hämmentää asiakkaita: ensin asiakkuus siirretään TE-toimistosta kuntakokeiluun ja sitten kuitenkin työttömyysturvaa tehdään molemmissa paikoissa.

Työttömyysturva on olennainen osa työnhakija-asiakkaita palvelevien virkailijoiden päivittäistä työtä. Siihen liittyy myös usein tarvetta selvittää työttömyysturvaa tarkemmin sekä asiakkaan tilannetta, jotta oikea lausunto saadaan aikaan. Tämä tulee huomioida henkilöresursseissa.

Asiakkuuden siirtäminen kokeilun aikana

Kokeilun asiakkaan siirtäminen TE-palveluiden tai toisen kokeilutoimiston asiakkaaksi kielellisten oikeuksien turvaamiseksi tai muista esitetyistä syistä voi olla joissakin tilanteissa perusteltua ja kannatettavaa esitetyn mukaisesti. Näihin tilanteisiin tulisi olla yksiselitteiset ohjeet.

Muut muutokset

Kuntayhtymän virkamiehen käyttöoikeus työ- ja elinkeinotoimistojen asiakastietojärjestelmään ei kosketa Salon kuntakokeilua. Kokeilun päättymiseen liittyvät ehdotetut siirtymäsäännökset ovat kannatettavia. Muut kuntakokeilulain muutostarpeet koskien TYPin asiakasprosesseja on syytä tarkennuksena lisätä lakiin.

3. Kommentit julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutosehdotuksista

Harkinnanvaraiseen kulukorvaukseen esitettyjä tarkennuksia koskien muutoksenhakua kannatetaan tilanteen selkiyttämiseksi.

4. Kommentit työttömyysturvalain muutosehdotuksesta (3. lakiehdotus)

Ei kommentoitavaa.

5. Kommentit työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muutosehdotuksista

Kommentoitava asia liittyy kesällä 2020 tehtyyn lakimuutokseen, jossa monialaisessa työllistymistä edistävässä yhteispalvelussa (TYP) käytettävään TYPPI-tietojärjestelmään saisi oikeudet jatkossa vain sellaiset TYP-työtä tekevät henkilöt, joiden palvelussuhteen muotona on virkasuhde. Salossa TYP-toiminnassa työskentelee myös työsuhteisia henkilöitä. Salon kaupunki kannattaa TYP-toimintaan oleellisesti liittyvän TYPPI-tietojärjestelmän käyttäjäoikeuksien muuttamista takaisin aiempaan käytäntöön siten, että TYP-työtä tekeillä työsuhteisilla henkilöillä on myös mahdollisuus hakea oikeudet tietojärjestelmään. TYPPI-tietojärjestelmä on kaikkien TYP-työtä tekevien yhteinen työväline, jonka asianmukaisella käytöllä edistetään asiakkaan palvelua. Lainsäädäntöön hiljattain tehty muutos on Salossa aiheuttanut jo ongelmatilanteen työntekijän vaihtuessa. Tämä on aiheuttanut TYP-toimintaan liittyen ylimääräisiä henkilöstön työjärjestelyjä.